

॥ यजुर्वेद-उपाकर्म ॥

॥ कामोऽकार्षीन्मन्त्र जपः ॥

आचमनम्। पवित्रपाणिः। दर्भेष्व्वासीनः। दर्भान् धारयमाणः।

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे शुक्ल-पक्षे पौर्णमास्यां शुभतिथौ इन्दुवासरयुक्तायां श्रवण-नक्षत्र (०८:०८; श्रविष्ठा-नक्षत्र)युक्तायां शोभन-योगयुक्तायां भद्रा-करण (१३:३२; बव-करण)-युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां पौर्णमास्यां

तैष्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोत्सर्जन-अकरण- प्रायश्चित्तार्थम् अष्टोत्तर (शत/सहस्र) सङ्ख्याया कामोऽकार्षीन्मन्युरकार्षीदिति^१ महामन्त्रजपं करिष्ये।

इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य।

कामोऽकार्षीन्मन्युरकार्षीन्नमो नमः इति जपं कृत्वा पवित्रं विसृज्य आचामेत्।

॥ महा-सङ्कल्पः ॥

आचम्य, दर्भेषु आसीनः, दर्भान् धारयमाणः। शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम्

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव।
विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते ते अङ्घ्रियुगं स्मरामि॥

ॐ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थागतोऽपि वा।
यः स्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः॥

मानसं वाचिकं पापं कर्मणा समुपार्जितम्।
श्रीरामस्मरणेनैव व्यपोहति न संशयः॥

श्रीराम राम राम।

तिथिर्विष्णुस्तथा वारो नक्षत्रं विष्णुरेव च।
योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णुमयं जगत्॥

श्रीगोविन्द गोविन्द गोविन्द।

^१विस्तृत-कामोऽकार्षीन्नमः—कामोऽकार्षीन्मन्युः नमः। कामोऽकार्षीत्कामः करोति नाहं करोमि कामः कर्ता नाहं कर्ता कामः कारयिता नाहं कारयिता एष ते काम कामाय स्वाहा॥ मन्युरकार्षीन्नमो नमः। मन्युरकार्षीन्मन्युः करोति नाहं करोमि मन्युः कर्ता नाहं कर्ता मन्युः कारयिता नाहं कारयिता एष ते मन्यो मन्यवे स्वाहा॥

अद्य श्री-भगवतः आदिविष्णोः आदिनारायणस्य अचिन्त्यया अपरिमितया शक्त्या भ्रियमाणस्य महाजलौघस्य मध्ये परिभ्रममाणानाम् अनेककोटिब्रह्माण्डानाम् एकतमे अव्यक्त-महदहङ्कार-पृथिव्यप्तेजो-वाय्वाकाशाद्यैः आवरणैः आवृतेऽस्मिन् महति ब्रह्माण्डकरण्डमण्डले आधारशक्ति आदिकूर्मादि अनन्तादि अष्टदिग्गजोपरि प्रतिष्ठितानाम् अतल-वितल-सुतल-तलातल-रसातल-महातल-पातालाख्यानां सप्त-लोकानाम् उपरितले पुण्यकृताम् निवासभूते भुवर्लोक-सुवर्लोक-महोलोक-जनोलोक-तपोलोक-सत्यलोकाख्य-लोकषट्कस्य अधोभागे महानालायमानफणिराज-शेषस्य सहस्रफणामणि-मण्डल-मण्डिते दिग्दन्ति-शुण्डादण्ड-उत्तम्भिते लवणेशु-सुरासर्पि-दधि-क्षीर-शुद्धोदकार्णवैः परिवृते जम्बू-प्लक्ष-शाल्मलि-कुश-क्रौञ्च-शाक-पुष्कराख्य-सप्तद्वीपानां मध्ये जम्बूद्वीपे भारत-किम्पुरुष-हरि-इलावृत-भद्राश्व-केतुमाल-हिरण्मय-रमणक-कुरु-वर्षाख्य नववर्षाणां मध्ये भारतवर्षे इन्द्र-कशेरु-ताम्र-गभस्ति-पुत्राग-गन्धर्व-सौम्य-वरुण-भरत-खण्डानां मध्ये भरतखण्डे सुमेरु-निषध-हेमकूट-हिमाचल-माल्यवत्-पारियात्रक-गन्धमादन-कैलास-विन्ध्याचलादि-महाशैल-मध्ये दण्डकारण्य-चम्पकारण्य-विन्ध्यारण्य-वीक्षारण्य-श्वेतारण्य-वेदारण्यादि अनेकपुण्यारण्यानां मध्ये कर्मभूमौ दण्डकारण्ये समभूमिरेखायाः दक्षिणदिग्भागे श्रीशैलस्य आग्नेयदिग्भागे रामसेतोः उत्तरदिग्भागे गङ्गा-यमुना-सरस्वती-भीमरथी-गौतमी-नर्मदा-गण्डकी-कृष्णवेणी-तुङ्गभद्रा-चन्द्रभागा-मलापहा-कावेरी-कपिला-ताम्रपर्णी-वेगवती-पिनाकिनी-क्षीरनद्यादि अनेक-महानदी-विराजिते इन्द्रप्रस्थ-यमप्रस्थ-अवन्तिकापुरी-हस्तिनापुरी-अयोध्यापुरी-मथुरापुरी-मायापुरी-काशीपुरी-काञ्चीपुरी-द्वारकादि अनेक-पुण्यपुरी-विराजिते वाराणसी-चिदम्बर-श्रीशैल-अहोबिल-वेङ्कटाचल-रामसेतु-जम्बुकेश्वर-कुम्भघोण-हालास्य-गोकर्ण-अनन्तशयन-गया-प्रयागादि अनेकपुण्यक्षेत्र-परिवृते सकलजगत्स्रष्टुः परार्धद्वयजीविनः ब्रह्मणः प्रथमे परार्धे पञ्चाशत् अब्दात्मके अतीते द्वितीये परार्धे पञ्चाशद्-अब्दादौ प्रथमे वर्षे प्रथमे मासे प्रथमे पक्षे प्रथमे दिवसे अहि द्वितीये यामे तृतीये मुहूर्ते पार्थिव-कूर्म-प्रलयानन्त-श्वेतवराह-ब्राह्म-सावित्र्याख्य-सप्त-कल्पानां मध्ये श्वेतवराहकल्पे स्वायम्भुव-स्वारोचिष-उत्तम-तामस-रैवत-चाक्षुषाख्येषु षट्सु मनुषु अतीतेषु सप्तमे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे युधिष्ठिर-विक्रम-शालिवाहन-विजय-अभिनन्दन-नागार्जुन-कलिभूपाख्य शकपुरुष मध्यपरिगणितेन शालिवाहनशके बौद्धावतारे ब्राह्म-दैव-पित्र्य-प्राजापत्य-बार्हस्पत्य-सौर-चान्द्र सावन-नक्षत्राख्य-नवमान-मध्य-परि-गणितेन सौर-चान्द्रमान-द्वयेन प्रवर्तमाने प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे शुक्ल-पक्षे पौर्णमास्यां शुभतिथौ इन्दुवासरयुक्तायां श्रवण-नक्षत्र (०८:०८; श्रविष्ठा-नक्षत्र)युक्तायां शोभन-योगयुक्तायां भद्रा-करण (१३:३२; बव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां पौर्णमास्यां

अनादि-अविद्या-वासनया प्रवर्तमाने अस्मिन् महति संसारचक्रे विचित्राभिः कर्मगतिभिः विचित्रासु योनिषु पुनः पुनः अनेकधा जनित्वा केनापि पुण्यकर्मविशेषेण इदानीन्तन-मानुष-द्विजजन्मविशेषं प्राप्तवतः मम जन्माभ्यासात् जन्मप्रभृति एतत्क्षणपर्यन्तं बाल्ये वयसि कौमारे यौवने वार्धके च जागृत्-स्वप्न-सुषुप्ति-अवस्थासु मनो-वाक्-कायैः कर्मेन्द्रिय-ज्ञानेन्द्रिय-व्यापारैश्च सम्भावितानां रहस्यकृतानां प्रकाशकृतानां ब्रह्महनन-सुरापान-स्वर्णस्तेय-गुरुदारगमन-तत्संसर्गाख्यानां महापातकानां, महापातक-

अनुमन्तृत्वादीनाम् अतिपातकानां, सोमयागस्थ-क्षत्रिय-वैश्यवधादीनां समपातकानां, गोवधादीनाम् उपपातकानां मार्जारवधादीनां सङ्कलीकरणानां, कृमिकीटवधादीनां मलिनीकरणानां, निन्दित-धनादान-उपजीवनादीनाम् अपात्रीकरणानां, मद्याघ्राणनादीनां जातिभ्रंशकराणां विहितकर्मत्यागादीनां प्रकीर्णकानां, ज्ञानतः सकृत्कृतानां, अज्ञानतः असकृत्कृतानां, अत्यन्ताभ्यस्तानां निरन्तराभ्यस्तानां चिरकालाभ्यस्तानां नवानां नवविधानां बहूनां बहुविधानां सर्वेषां पापानां सद्यः अपनोदनार्थं भास्करक्षेत्रे विनायकादिसमस्तहरिहरदेवतासन्निधौ ... पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्म करिष्ये। तदङ्गम् अवगाह्य महानदीस्नानं करिष्ये।

इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य

अतिकूर महाकाय कल्पान्त दहनोपमा।
भैरवाय नमस्तुभ्यम् अनुज्ञां दातुम् अर्हसि॥

दुर्भोजन-दुरालाप-दुष्प्रतिग्रह-सम्भवम् ।
पापं हर मम क्षिप्रं सहायकन्ये नमोऽस्तु ते॥

त्रिरात्रं जाह्नवीतीरे पञ्चरात्रं तु यामुने।
सद्यः पुनातु कावेरी पापमामरणान्तिकम्॥

गङ्गा गङ्गेति यो ब्रूयाद्योजनानां शतैरपि।
मुच्यते सर्वपापेभ्यो विष्णुलोकं स गच्छति॥

स्नात्वा धौतवस्त्रं धृत्वा कुलाचारवत् पुण्ड्रधारणं च कृत्वा आचम्य यज्ञोपवीतं धारयेत्।

॥ यज्ञोपवीत-धारणम् ॥

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मणि श्रौत-स्मार्त-विहित-नित्यकर्मानुष्ठान-सदाचार-योग्यता-सिद्ध्यर्थं ब्रह्मतेजोऽभिवृद्ध्यर्थं यज्ञोपवीत-धारणं करिष्ये। अस्य श्री-यज्ञोपवीत-धारण-महामन्त्रस्य परब्रह्म ऋषिः, त्रिष्टुप् छन्दः, परमात्मा देवता। यज्ञोपवीत-धारणे विनियोगः।

य॒ज्ञो॒प॒वी॒तं॑ । प॒र॒मं॑ । प॒वि॒त्रं॑ । प्र॒जाप॑तेः॒ यत्॑ । स॒ह॒जं॑ । पु॒रस्ता॑त् । आ॒यु॒ष्यं॑ । अ॒ग्र्यं॑ । प्र॒ति॒मु॒ञ्च॑-शु॒भ्रं॑ । य॒ज्ञो॒प॒वी॒तं॑
० बल॑मस्तु॒ तेजः॑॥

इति यज्ञोपवीतं धृत्वा, ॐ। आचम्य।

उपवीतं भिन्नतन्तुं जीर्णं कश्मलदूषितम्। विसृजामि जले ब्रह्मन् वर्चो दीर्घायुरस्तु मे।

इति जीर्णम् उपवीतं विसृज्य पुनराचमनं कुर्यात्।

॥ ब्रह्मचारिणां मौञ्जी-बन्धनम् ॥

इयं॑ ० दुरु॑क्तात् ० परि॒बाध॑माना ० शर्म॑ ० वरू॑थं ० पुन॑ती ० नः॑ ० आगो॑त् । प्रा॒णापा॒नाभ्या॑ ० बलं॑ ० आ॒भर॑न्ती ० प्रि॒या ० दे॒वानां॑ ० सु॒भगा॑ ० मेख॑ला ० इय॑म् ॥ ऋ॒तस्य॑ ० गो॒प्त्री ० तप॑सः ० पर॑स्पी ० घृ॒ती ० रक्षः॑ ० सह॑माना ० अरा॑तीः । सा नः॑ ० सम॑न्तं ० अनु॑ ० परी॑हि ० भ॒द्रया॑ ० भ॒र्तारः॑ ० ते ० मे॒खले॑ ० मा रि॑षाम ॥

॥ ब्रह्मचारिणां कृष्णाजिन-धारणम् ॥

मि॒त्रस्य॑ ० चक्षुः॑ ० धरु॑णं ० बली॑यः ० तेजः॑ ० य॒श॒स्वि ० स्थवि॑रं ० समि॑द्धम् । अ॒ना॒ह॒न॒स्यं ० वस॑नं ० ज॒रि॒ष्णु ० परी॑दं ० वा॒जि ० अ॒जिनं॑ ० द॒धेऽह॑म् ॥

॥ ब्रह्मचारिणां दण्ड-धारणम् ॥

सु॒श्रवः॑ ० सु॒श्रव॑सं ० मा॒ कुरु॑ ० यथा॒ त्वं ० सु॒श्रवः॑ ० सु॒श्रवाः॑ ० अ॒सि ० ए॒वम॑हं ० सु॒श्रवः॑ ० सु॒श्रवाः॑ ० भू॒यासं॑ ० यथा॒ त्वं ० सु॒श्रवः॑ ० दे॒वानां॑ ० नि॒धिगो॑पः ० अ॒सि ० ए॒वम॑हं ० ब्रा॒ह्म॒णानां॑ ० ब्रह्मा॑णः ० नि॒धिगो॑पः ० भू॒यास॑म् ॥

॥ काण्डऋषि-तर्पणम् ॥

आचम्य । शुक्लाम्बरधरं + शान्तये । प्राणायामः ।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् अद्यपूर्वोक्त एवं गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्माङ्गं काण्डऋषि-तर्पणं करिष्ये ।

निवीती । उपवीतमङ्गुष्ठयोः सक्तं कृत्वा । सतिलाक्षताभिः अद्भिः ऋषितीर्थेन त्रिस्रिः ।

प्रजापतिं काण्डऋषिं तर्पयामि । सोमं काण्डऋषिं तर्पयामि । अग्निं काण्डऋषिं तर्पयामि । विश्वान् देवान् काण्डऋषींस्तर्पयामि ।

सां॒हिती॑र्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि । याज्ञिकी॑र्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि । वारुणी॑र्देवताः उपनिषद-स्तर्पयामि । ब्रह्माणं स्वयम्भुवं तर्पयामि । ब्रह्मतीर्थेन ।

सदसस्पतिं तर्पयामि ।

उपवीती । आचम्य ।

॥ वेदारम्भः ॥

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये । प्राणायामः ।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मणि वेदारम्भं करिष्ये ।

इति सङ्कल्प्य । अप उपस्पृश्य ।

ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः। हरिः ओ(४)म्।

इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मण आ प्यायध्वमघ्निया
देवभागमूर्जस्वतीः पर्यस्वतीः प्रजावतीरनमीवा अयक्ष्मा मा वः स्तेन ईशत माऽघशंसो रुद्रस्य हेतिः
परि वो वृणक्तु ध्रुवा अस्मिन्गोपतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून्याहि॥

यज्ञस्य घोषदसि प्रत्युष्टः रक्षः प्रत्युष्टा अरातयः प्रेयमंगाद्विषणा बर्हिरच्छ मनूना कृता स्वधया वितंष्टा
त आवहन्ति कवयः पुरस्ताद्देवेभ्यो जुष्टमिह बर्हिरासदे देवानां परिषृतमसि वर्षवृद्धमसि देवबर्हिर्मा
त्वाऽन्वङ्गा तिर्यक्पर्व ते राध्यासमाच्छेत्ता ते मा रिषं देवबर्हिः शतवल्शं वि रोह सहस्रवल्शा वि वयः
रुहेम पृथिव्याः सम्पृचः पाहि सुसम्भृता त्वा सम्भराम्यदित्यै रास्नाऽसीन्द्राण्यै सन्नहनं पूषा तै ग्रन्थिं
ग्रन्थातु स ते माऽऽस्थादिन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यच्छे बृहस्पतेर्मूर्धा हराम्युर्वन्तरिक्षमन्विहि देवङ्गममसि॥

शुन्धध्वं दैव्याय कर्मणे देवयज्यायै मातरिश्वनो घर्मोऽसि द्यौरसि पृथिव्यासि विश्वधाया असि परमेण
धाम्ना दृहंस्व मा हार्वसूनां पवित्रमसि शतधारं वसूनां पवित्रमसि सहस्रधारः हुतः स्तोको हुतो
द्रप्सोऽग्नये बृहते नाकाय स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याः सा विश्वायुः सा विश्वव्यचाः सा विश्वकर्मा
सम्पृच्यध्वमृतावरीरूर्मिणीर्मधुमत्तमा मन्द्रा धनस्य सातये सोमै न त्वाऽऽतनन्मीन्द्राय दधि विष्णो हव्यः
रक्षस्व॥

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वेषाय त्वा प्रत्युष्टः रक्षः प्रत्युष्टा अरातयो धूरसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व
तं योऽस्मान्धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वामस्त्वं देवानामसि सन्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं वह्नितमं
देवहूतममहुतमसि हविर्धानं दृहंस्व मा हार्मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रेक्षे मा भेर्मा सं विक्था मा
त्वा। हिंसिषमुरु वाताय देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामग्नये जुष्टं
निर्वपाम्यग्नीषोमाभ्यामिदं देवानामिदमु नः सह स्फात्यै त्वा नारात्यै सुवर्भि वि ख्येषं वैश्वानरं
ज्योतिर्दृहंन्तान्दुर्या द्यावापृथिव्योरुर्वन्तरिक्षमन्विह्यदित्यास्त्वोपस्थे सादयाम्यग्ने हव्यः रक्षस्व॥ ॐ॥

ॐ॥ ब्रह्म सन्धत्तं तन्मै जिन्वतम्। क्षत्रः सन्धत्तं तन्मै जिन्वतम्। इषः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्।
ऊर्जः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। रयिः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। पुष्टिः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्।
प्रजाः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। पशून्सन्धत्तं तान्मै जिन्वतम्। ॐ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः। भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः। स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिः। व्यशेम देवहितं
यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः। स्वस्ति
नो बृहस्पतिर्दधातु॥ ॐ॥

ॐ॥ संज्ञानं विज्ञानं प्रज्ञानं ज्ञानदभिजानत्। सङ्कल्पमानं प्रकल्पमानमुपकल्पमानमुपकृतं कृतम्। श्रेयो
वसीय आयत्सम्भूतं भूतम्। चित्रः केतुः प्रभानाभान्सम्भान्। ज्योतिष्माऽस्तेजस्वानातपऽस्तपन्नभि-
तपन्। रोचनो रोचमानः शोभनः शोभमानः कल्याणः। दर्शा दृष्टा दर्शता विश्वरूपा सुदर्शना।

आप्यायमाना प्यायमाना प्याया सूनृतेरा। आपूर्यमाणा पूर्यमाणा पूरयन्ती पूर्णा पौर्णमासी। ॐ॥

ॐ॥ प्रसुग्मन्ता धियसानस्य सक्षणि वरेभिर्वराः अभि षु प्रसीदत । अस्माकमिन्द्र उभयं जुजोषति यत्सौम्यस्यान्धसो बुबोधति । अनृक्षरा ऋजवः सन्तु पन्था येभिः सखायो यन्ति नो वरेयम् । समर्यमा सं भगो नो निनीयात्सञ्ज्ञास्पत्यः सुयममस्तु देवाः। ॐ॥

ॐ॥ अथातः दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः। प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा। अन्यमाहवनीयं प्रणीया। अग्नीनन्वादधाति। नगतश्रियोऽन्यमग्निं प्रणयति॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ कर्माणि — आचारात् — यानि गृह्यन्ते॥ ॐ॥

ॐ॥ अथातः — सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि — पाणिनीयं मतं यथा॥ ॐ॥

ॐ पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम्॥ ॐ॥

ॐ॥ मयरसतजभन लगसम्मितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य॥ ॐ॥

ॐ॥ गौः। ग्मा। ज्मा। क्ष्मा। क्षा। क्षमा। क्षोणी। क्षितिः। अवनिः। ॐ॥

ॐ॥ अ इ उ ण्। ऋ लृ क्। ए ओ ङ्। ऐ औ च्। ह य व र ट्। ल ण्। ज म ङ् ण न म्। झ भ ञ्। घ ढ ध ष्। ज ब ग ड द श्। ख फ छ ठ थ च ट त व्। क प य्। श ष स र्। ह ल्। इति माहेश्वराणि सूत्राणि॥ ॐ॥

ॐ॥ वृद्धिरादैच्। अदेङ्गुणः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथातश्छन्दसां विवृतिं व्याख्यास्यामः॥ ॐ॥

ॐ॥ गीर्नः श्रेयः। धेनवश्रीः। रुद्रस्तु नम्यः। भगो हि याज्यः। धन्येयं नारी। धनवान् पुत्रः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ वर्णसमाम्नायः॥ ॐ॥ ॐ॥ अथातो धर्मजिज्ञासा॥ ॐ॥ ॐ॥ अथातो ब्रह्मजिज्ञासा॥ ॐ॥

ॐ॥ अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम्। होतां रत्नधातमम्॥ ॐ॥

ॐ॥ अग्र आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये। नि होता सत्सि बर्हिषि॥ ॐ॥

ॐ॥ शत्रो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये। शं योरभिस्रवन्तु नः॥ हरिः॥ ॐ॥

ॐ॥ नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधीभ्यः। नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे बृहते करोमि॥ (त्रिः)

ॐ तत्सत्॥

॥ गायत्री-जपः ॥

आचमनम्। पवित्रपाणिः। दर्भेष्वासीनः। दर्भान् धारयमाणः।

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे कृष्ण-पक्षे प्रथमायां शुभतिथौ भौमवासरयुक्तायां शतभिषङ्-नक्षत्रयुक्तायाम् अतिगण्ड-योगयुक्तायां बालव-करण (१०:१५; कौलव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां प्रथमायां

मिथ्याधीत-दोष-प्रायश्चित्तार्थं दोषवत्सु अपतनीय-प्रायश्चित्तार्थं संवत्सरप्रायश्चित्तार्थं च अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्याया सावित्रीं समिधम् आधास्ये (अथवा अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्याया गायत्रीमहामन्त्रजपं करिष्ये)। इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य

प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा इत्याद्यारभ्य अष्टोत्तरसहस्रगायत्रीजपं कृत्वा प्राणायामं कृत्वा उपस्थानं कृत्वा पवित्रं विसृज्य आचामेत्।

यद्वा—सत्यां शक्तौ समिदाहुतिं कुर्यात्।

श्रोत्रियागारादाहृतेऽग्नौ यथाविधिप्रतिष्ठापिते परिस्तीर्णे परिषिक्ते घृतेनाभ्युज्य एकैकशः प्रणवव्याहृतिपूर्वया गायत्र्या समित्सहस्रमादध्यात्। न स्वाहाकारः। परिषिच्य उपतिष्ठेत्।

